

Тыва Республиканың Дээди Советинин чедиги чымылдар дугайында
ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ПРЕЗИДИУМУНУН ДОКТААЛЫ
Тыва Республиканың Дээди Советинин Президиумунун доктаалы бола:
Тыва Республиканың Дээди Советинин чедиги чымылдарына
Тыва Республиканың Дээди Советинин Даргазы К. БИЧЕЛДЕМ.
Кымыл хоорай. 1992 чылдың февраль 12.

Брак-узак олар-белчирилер кезип, малчыннап ажылдап турар хоочуннар бисте эвээш эвес. Назы-хары улгадып, пенсияже үнген соонда, оларнын чамдыктары сууржуп чурттаар
оран-бүжүн тып-пастай бээр тава-рылгалар сөөлгү уде көстүп турар. Ол дугайында чагаалар «Шын» солунга кезип турар.
Бо чагаа — оларнын бирээзи.

Кударанчыг чагаа

КАЯ ЧУРТТААР МЕН?

«Май» совхоза дыка-ла хей чылдарда шор-да, чылгы-да, ий-да малдарны кадарып ажылдап келдим. Амгы уде суурдан ырак тайгада — ий малдап турар мен. Ону 19 ажыг чыл иштинде кадарып келдим.
Кадайым болгаш бодум хар-назы улгады берген. 1-2 чыл болгаш пенсиялар.
Мени комулдадып чоруур чүве — бажым айткыры: Ону ужуру мыйдыг. Бистиң ажы-талуус улгаткан болгаш өгүлү-баштыг база боттары ажы-төлдүг боту бергенер.

Амгы уеде уруум Валя, күдээм Витя-биле кады тайга-сында ий кадарып турар бис. Олар база уруг-дарыглыг.
Суурга чурар, ажылдар дээрге бажыг чок, ынчап-гаш өренип турар өгүлүстү найда-чүде Каа-Хемде төрелинине өрөдип чоруткан бис. Огүлүстүн чагаа-зында кажан келер силер, авай, ачай, кажан бажым алыр силер деп үрүдүчү биз жаз болур. Огүлүстү дына чанынсап турар.
Амгы бо үениң негелде-зи-биле алдырга, ада-не ки-жилер уруг-дарымын бодундан ыратпай, чанынга тургускан, өрөтенип деп турар-ла болгай.
Бажым талазы-биле берге байдалымысты моон мурнунда турган совхоз даргалары билер.
Совхоз даргалап турган В. Ч. Куулар үезинде бажым оочурувус 3 дугаар турган. Профком даргалары ол оочурувусту будап каан. Та чене билдириништин кирген бис, саны бешин уттуларган.
Ам совхозтун профком даргазынга баарымга, оочу-рун элен дээр. Хамааты ки-жиян билдириниш кири-ген ай, хүнү, чымыл айт-кап турбас чүве бе?

Совхоз директору, Тыва Республиканың уде депу-танды Александр Каадыр-солта чезе катан чугаалаван дээр. Ам бажымнар туттуна бээрге, мый-ла алдыр си-лер дзон. Бажымнар белен болу бээрге, оон алдыр бол-ган мен. Алдыр дзон, чедер бээримге, үрүдүчү өске улду-ка берипкен болур. Колхоз-совхозтун экономикаын өж-дүрер иштиң ажыл-ишче ба-гай эвес киржилгели болуп амылдап чордувус. Ол ду-гайында шупту удурткучу-лар билер. Инжилер ара-зынга эки көргүзүлгү дээш мактадып шаңнадып-даа турган үелерим бар.
Бир эвес мени эки, шын ки-жиян көрүп көөр чүве болза, бир будум чок, ылш бутту көрүп мен. Ол кире-де совхозумга улуг-биче-даа болза, дуза кадар дээш ка-зып, суур төвүнден 300-400 км ырак тайгада ий када-рым амылдап чоруур мен. Ол киреде мези эжим Ан-Октаэ база бир будум чок, суурда чурттап турар, уруг-лары шагда-ла улгаткан, туснай өгүлү-баштыг, аайы чурттап турарлар. Октаэге бажымны берген, а мезе-та чүге бербес чүве? Оон-биле демей инвалидтер бис.
Пенсиялар харымыс чет-кен, тайгадан келеш, та-каа чурттаар бис?
Шөлээм республика эмчилеринге барып чордум. Бир будум база баксырап турар дээр-дир.
Эмчилер чугаала-биле база көсөр кире. Ийи буду ылш, ийилдик киреде кажаа чед-ле бажым бардап, анык-турган болза, бичи бажым, чыгаштан туруп-даа алгай-ла. Ам ынчаар арга чок. Берге-де байдалга таварым бердим, мени кииченге аяк көөрүн солун дамчытыр дилеп бижидим.
Кажан-даа солунга чүве бижип көрбөс мен, бир эвес бо бизин чүдүм солунга парлаптыңа бээр чүве болза, гонорарын «Шынны» агар санынча шилчидерин диле-дим.
Ваа-Сары: ДАНЫП-ООЛ. Ий суур. Тожу район.

Республиканың нийтигел-политиктиг солуну

Солун 1925 чылдың август 31-де үнүп эгелзэн № 30 (14754) 1992 чылдың февраль 14, пятница

ШЫН

СЪЕЗД АЖЫТТЫНГАН

МОСКВА (РИТА-СОТА). Россияның колхозта-рын эде органы астаары-биле колбапкан айтыр-галары 1992 чылдың февраль 12-де ажыттынган кол-хозтарын Бүгү-Россия съездинде чугаалажып көрүп турар.

Колхозтарын, көлөз ажыл-агый кооперативтерин, ассоциацияларын, акционерлиг нийтигелдерин, агрофирмаларын бол-гаш өске-даа бүүдүргелерин, 400 хире төлөөлөкчидер, а ол ыкшак арендатор-лар болгаш фермерлер съездинге келген.
Колхозтарын Бүгү-рос-сия чөвүленин даргазы Анатолий Волопов өлетке-лээ.

КЫШТАГЛААШКЫН:

байдал кандыгыл?
УЛЕГЕР ДОМАК АМ БИСКЕ ДУЗАЛАВАС

Тыва улустун мынам улгегер чугаазы бар: «Кыжын—шалак, а чайын—терген септе». Бо мерген бодалды амгы бисте, ол ача бүрүн аугжуң турар бе ынчап? Чок болбайн. Чүге мыдыгы, харлыг кыш бодунун долу эргелине кирип эгелей бээр билек, дака-хилээвис көвүдлей бээр, хайдынар-тыпты-нар дээш-ле кайы-бир черден ситен-ширбинди диленип, кол-даным эгелээр апарган чыдагааным чүдөл? Чангыс өсө-биле чугаалаарга, олуштап чалгаавыста, ажыл-херекчи, ты-ынгыр-сагынгыр эвес чоруувуста. Устунде улгегер домакты ажыл-агыйларын тускай эртемнигеринге, удурткучуларын-га, малчынарга хамаарыштыр алдыр чүве болза, мында ла-раазында утка көскүзү-биле илереп турар. Ол болза чайын шөлээтпн олурубайн, малга четчир ситенин белекпен, курал-аппар, оортан кыштаглаашкынын хүр-менди болуур дорт хамааржыр дэни билдирер шыкажыл. Ындыг турбуже, чыл бүрүде нийтинин малыга четчир саным мал ченин чед-дир хамаанчок, оон чартымн бенин күөстөйин баргылаар колхоз, совхозтар бисте бар шыкажыгай. Аңаа хамаарыш-тыр чугаалаар болза, кижиктер хей. Бо талазы-биле Эрзин, Тес-Хем, Бай-Тайга, Чөөн-Хемчик болгаш өске-даа район-нарнын хей-хей ажыл-агыйлары кончуг шүшпел болуп кел-ген. Малыга эртен кайын олг-ситен республиканын кайы-да бүүдүзүгү эки үнген турбуже, баштайм хар чаанка соонда, Эрзин, Тес-Хем районнарда кончуг дүүрээгинин байдал тургустунган. А удурткучулар чүге оон соонда еттүп кээп, хөлөдип эгелешкен чок. Барыл-барыл кайын ситен кезип албаан черлеринден кымык хүнерде ону бел-тектип турдулар. Байдал мындагы тура, үстүнде чугаала-аным улгегер чугаа ам биске дузалавас. Амгы хүнерде ажыл-агыйларда мал ченинн чедешпес оюу амдыралга көргү-зүп, херечилей берген. Бо чорук малчын коданнарда чаш мал нежешип эгелзени-биле кады немедле бергелерин тургу-зуп турар. Оон уламындан чамдык районнарда чаш хура-ганнардын өлүр чоруу бар.

Республиканың Агроупетур эвилелин февраль 7-гени медеэзин Эуугаар алдырга, республикада нийтин-биле 62012 хой оолдаан. А 1656 хой өлүг хураган төрзөн, төрүтүнгөш өлгөн хураган саны—778. Амдызында ажыл-агыйларда 59578 хураган оңча-менди дорулуп турар. Чаш хураганнар-нын хораар чоруу Мөңгүн-Тайга, Барыш-Хемчик, Чөөн-Хем-чик, Улуг-Хем, Биш-Хем районнарда хой болуп турар. Чи-жээлээрге, Улуг-Хем районну алыма, Ол-ла мезээ Эуугаар алдырга, од районда 11157 хой оолдаан болуп турар. Ынчал-за-даа 420 хураган өлүг төрүтүнгөн, а 374 хураган төрүт-түнгөн соонда өлгөн. Нийтин-биле мында 794 хураган хо-раан-дыр. Барыш-Хемчик районда 6890 хой төрзөн. Ында агар салдыган болгаш өлгөн хураганнардын нийти саны 331. Чөөн-Хемчик районну ажыл-агыйларынды төрзөн 10225 хойуну 295 хураган ынч-бүрү чыдагааннардан хо-раан. Каа-Хем, Тес-Хем, Эрзин районнарда эртен чылдыч бо үезинге чедир чангыс-даа чаш хураган хораваан турган бол-за, ам од районнарда каттыштыр 127 хураган өлгөн.

Шупту-ла ажыл-агыйлар кайын багай боор ийик. Малды эки ажаан, кадарып, чегирнип, хайгааран билер кижилер чамдык районнарда бары өөрүнчү-дүр. Сүт-Хал бисе өвүр районну хойжулары шудуру ажылдап турарлар. Сүт-Халде 5719, өвүрде 560 хой оолдаан. Мынчага чедир олар-дын чангыс-даа чаш мал хораваан. Кара Мечи чылдында ка-дарган малчылар-даа, оон чаш төү-дү-дү-дү моон соонгар хора-вазын, кыштан малды сол-менди ажырып ал көрүнер.

Агроупетур эвилелинн ол-ла медеэзи-биле деней көрүп олурарга, республикада мыйыстыг боза малдын төрүрү чо-руунда байдал аңаа аңгы-аңгы. Республиканын ажыл-агыйларынды нийтин-биле 1795 инек бызаалаан. Олардан 1590 бызааны камтап алган. Эске чылдагааннардан нийти-зи-биле хоран бызаа саны 205. Чаш бызааларнын хораар чоруктары Чөөн-Хемчик, Улуг-Хем, Биш-Хем, Каа-Хем ра-йоннарда эвээш эвес. Бирги районда 38 ийгизинде—39, үш-күзүндө—58, дөрткүзүндө—41 бызаа хоран. Бо амгы хү-нерин баштайгы дүүрөгүнчү демексери-дир. Кыштын сөөл-гү хүнери эртин-даа турза, частын когоруумунг үези малчын бүрүзүнге улуг шыдагаланы таварыштыра бээрин улгаза эки. А чамдык өвүр, Сүт-Хал, Тожу, Эрзин ыкшак районнарда бызааларга хорамча болбаан, олар оңча-менди.

Ийет, бо кыш берген. Хар улуг-дур. Оон кадында сөөлдү хүнерде соок азымын келди. Ылаңгыр шор мал ка-дарылар кыштын баштайгы аялдардан эгелзени-ле, улуг бергедерге таваржы берген болгай. Хей-хей ажыл-агыйлар чүге дадыб күжү-биле мал олардаан алдыр алгалык бо-луп турар. А чаш хураганга, бызаалар козанага неже-би бээрге, ажыл-херек чүдүрүп бээр шыкажыгай. Оон кадында оларнын хораар чоруу база бар. Олар чүдөн бооп тура-рыл? Ол бир дугайында, улуг малдарын күш-денгенден кончуг хамааржыр апар. Оон ийаа кайаа-хораанын бай-далы, малдын чегирелгези, оларны ажаан-тежерзинин чү-рүмү, сугтарымыз шыкшак айтыргалар, малчын бүрүзүңү, мал эмчилеринин ажылга хамаарылганы харысагалымы азын чижиктеп кол быйлар малды ыштаган хүр-менди ажырын чызырга идилгеп болуур албайн. Ынча денгерге-де бүтү-ле чүге хоран экинжи бээр эвес. Ынчалза-да бо угаадым үре-тинемдиг болурун күзеп оварым ол-дур ийин. Тайдыбрын Шангыр-оол ДОРЖУ белектээн.

АРАТТАР
ӨӨРЕНИП
ТУРАРЛАР

Арат болгаш тараачын ажыл-агыйларындын саны бистиң республикада улам көвүдөп турар. Совхозтар-ны болгаш колхозтарны эде организастап, аң ылаңгыя карылгалыг совхозтарны дү-жүрү, эде организастап эге-дээрге, арат болгаш тараачын ажыл-агыйларындын саны улам көвүдээрн чугаа-жык.

Арат болгаш тараачын ажыл-агыйларындын ши-мчээшкенинн калбарарында чер-черде тургустунган та-раачын болгаш арат ажыл-агыйларындын ассоциация-лары дузалаары чугаажык. Уж ажылды организастарындын район төптери олар апар. Бо хүнерде бенин бот-тур-кайлаң ажылдансаан кижилер район ассоциация-ларында кээп, арат ажыл-агыйны тургузарындын чу-румунун канчаар ажылдап эгелесе экил дээрзинин дуга-йында сүме айтырып турар-лар. Оларга долу харынымы бээрди, дузалаары район ассоциацияларын дарагалары арат болгаш тараачын ажыл-агыйларындын дуга-йында хоойлу-дүрүм доку-ментлерин билдиринде, ки-жилерге арга-сүмени берип шыдаарындан дыка хамаар-жыг.

Ычангаш арат болгаш тараачын ажыл-агыйлары-нын район ассоциациялары-нын даргаларын өөрөдип семинарны бо хүнерде Кызылга республика ассо-циацияны организастаан.

(Бистик көрр.)

ЧУРУКТА: Кызыл хоорайнын төп почтазынын ажылдакчылары (сола-гай таладан) Лю-бовь Бачкова, Өр-телек Оюмаа, Ма-рия Нурзат район-чар төпттеринден болгаш чурттун хоорайларындан кел-ген посылкаларны хүлээп ап, ону ха-маарышкан черле-ринче чорударынга белектээш, хү-лээдип берип турар-лар.

Оларнын ажы-лынга хожудааш-кыннар турбаан. Охемчик ОН-ДАРНЫН фотозу.

БЕРГЕ ХАЛАЖЫГ

Бо чылдың февраль 10-да Барыш-Хемчик район-нуу тоонгузунге туруп көр-бөз болушкун болган диле-зе, хөөредип болбас боор. Ол хүн улуг депутаттары-нын район Советинин өөлчөк чок сессиязы ажылдын эртеннинин 10 шакта эгер-лээш, дүмөнинин 11 шак че-дил чорда, мунне дооскан. Ынчалза-даа сессиянын хүн айтырымын кирген кол айтырыг шиптирлеттин-мейи барган.
Эртен сессияны Тыва Республиканың Дээди Со-ветинин моон мурнунда болгулаан чамдык «ниги» сессиялары-биле денеп бо-лур. Чүгүле хүн айтырын

бенин барык чартын хүн сайгырыг чугаалашкан. Район Советинин президиуму-нун саналдан киргенин хүн айтырыгы-биле чегелештир тус чер чаргырааныга удур чайгаар тургустунган болу-ке каттышкан депутаттар шиптирлеттин хүн айты-рыны сессияга кирген. Ийи талаарнын аразында үзел-бадалдарны үскүле-жишкенинн түнелинде, чөпшөрежлеге комиссия-зын тургускаш, депутаттары хүн айтырыгыга хамаарыш-тыр дугуружуга арай боорда келгенер.
Бир-ле дугаарында район Советинин болгаш райкүүс-комунуң даргазынык албан-хүлээлгезинден эртен ай-дын 17-де район Советинин сессиязынга бодунун эки туразы-биле халажып чорут-кан С. И. Ильенковтун бил-дириништин сайгырыг чу-гаалашкан. Чүге дие С. И. Ильенковту биле алдырга, январда эртен сессияга оон бодунун албан-дужаал-дындан халажып дугайында билдириништин хүлээп аарда, депутаттар район Советинин регламентинге чорутуш бадылаан бооп турар. Ол сессияга район Советинге сонгуттурган шупту 59 депутаттың үжү-нү ийиз азы 39 кижиле ба-дылаар турган. Херек кы-рында ийин ийи бадылааш-кып четпей барган.
Ычангаш бо уадада ка-тап бадылаашкыны чору-

дар апарган. Чүге дие, шынап-ла, район Советинин даргазын амин эрттир камгалаар кылдыр тургу-скаш, эскет өскө бадылааш-калган регламент чайгаар ынчаар албадан келген. Ужү-ру болза, кажан дарга ал-бан-хүлээлгезинден эки тура-биле халажып турда, оон-биле депутаттар чөпшө-решкен дугайында шиптир хүлээп алдыр. Манаа депу-таттары бекен ажыг хуу-зу бадылаарга, айтырыг үзе шиптирлеттинер. Кайла-даа ынчаар чорумчуттуган болгай. А Барыш-Хемчик район Советинин регламен-тин бо талазы-биле «оңза-гай», ховар бооп турар.
С. И. Ильенковтун эки ту-ра-биле албан-хүлээлгезин-ден халажып чоруур дуга-

Экспедиция

ДААЛГАЗЫН КҮҮСЕТКЕШ, ЧАНЫПКАН

Мөңгүн-Тайга районга эртен чылдың төңчүзүнде тымылган билдирмес аарыгын чыдагааннан аңаа хей сарлык хоран дугайында солуннарга бижиле, радио, телевиденинге чугаалап турган болгай.
Россия Федерациязын Президентинин чанынында Хамааты камгалаалымын херектерин, онза байдалдарын болгаш бойдуз халаттарын уруктарын чылдыр талазы-биле күрүнө коми-тетинин удуртулгазы-биле ук районга ажылдап турган экспедиция бодунун мурнунда соруглазын күөсеткеш, дедир ээл чоруккан.

Ук албан черинин дарга-зынык оралакчызы Вячес-лав Владимирович Бен-кевич Москваже чоруур му-рнунда республиканың бөлүк журналистеринге учураш-кан.

— Тыва Республиканың болгаш Россия Федерация-зынын Көдээ ажыл-агый ми-нистерстводун диленинн эбуугар бис Тывага чедип келген бис — деп, Вячеслав Владимирович чугаалаан.
— Кол соруглавы аарыг-нын урукундан өлгөн малды сегин арылган, аны-аңгы девицкээрлерге оон даммырын бодурбас тала-зы-биле тодаргай дузаны көргүзери. Чүге дие ам чаш чоокшулаан. Ычангаш өлгөн малдын вирустары эрзон хар сүү-биле хошу-каш, өскөрү дамчып, дыка улуг айымдык болдуруп болур деп, ол үчүмчүлээ.
Экспедициянык специа-листтерин санап турары-биле

сек чыдары билдинмес тур-ган. Оон ынап ол чоок кы-зыгар уну-биле Моолдун де-вискээринге өлгөн малдын сегин база эвээш эвес бол-ган. Ону тодарып, маши-на-биле азы аят мунуп ал-ган, шуптузун тывары ын-дыг-ла амыр эвес херек. Ынчалза-даа барган экспе-диция районну күш-анык-кы коллективтеринин төлө-лери-биле каттыжып алган, чүгүле харысагалыг, улуг хемчээлдиг ажылды кыска чезе кылып чоруткан дээр-дир Вячеслав Владимирович чугаалаан. Ычангаш бо нарын херекке ол чурттун девицкээринге вертолеть-ны киргенинин түнелинде, хээни каш дөбөдүнн индустр черде улуг-биче сектерин чыгаш узуткаар черлерге чедирген.

Экспедициянын киржик-чилери нийтин-биле 627 баш сарлыктын сегин көз-дөргөткөн, ону камер черлерге чедирген. А СССР-нин 60 чымыл аттыг совхозтун ажыл-ишчилери бо чүгүле ажылга бектик медегерди-г, арас чоруун көргүзүп, аң-гы-аңгы девицкээрлерден 300 баш мал сегин арыг-лаан.
Чыгдынган мал сегин ийи улуг оварларга хөмгөн. Аарыгын катан тарал чо-руур бодурбасы-биле ол-галарын халымын 6 метр чедир наскан. Малдын сег-тин хөмгөн довурактын кы-

лыны 4 метр ажыг. Спе-циалистерин санап тура-ры-биле талазы, ол черлер-нин бүгү талазын өөренип көрөп, мал кончен черден сүт алас болгаш оон аарыг катан өскүрүс.
Малдын аарын тартап-тас болгаш ону-ам-даа улам контрольдары-биле специа-листер районда ажылдап турар дээрин В. В. Бенке-вич чугаазынык төңчүзүнде айткан.
Журналистер аңаа чам-дык айтырылганын база улаштыр салган.
— Специалистерин чү-гаалап турары-биле алдырга, өлгөн малдын сегин ам-даа хей болуп турар, чүге дээр-ге оларнын чамдыкы хар адаана барган болгай.
— Шын харын. Ам-даа 400-500 сарлык хар алаан-да кирген деп тодарган эвес санаашкынар бар. Ындыг-даа болза, мен бо-дунуң, ол хире четпес учурлук. Ону тодарып, контрольга алдыр талазы-биле районда тускай спе-циалистер аймакдавшышаан.

— Аарыгын чок диагно-зу чүдү деп тодараттынга-мы?
— Ол болза бо уадада сарлык малга кончуг айылы-дыг чума дээрин эмчилер тодараткан. Ону өлгөн мал-дын организмден тыпкан. Оон эки медереп турган үе-нин декабрь айдан январь 14-ке чедир уламчылаан турган. Ам малдын өлүп хораары сонсаан.
— Аарыгын иептерей берген кол чылдаганы чү-дө?
— Чуманын бо уадада кол иептерей өскүзгөн чыл-даганы — сарлыкты үе-шаанда долузу-биле тарыя-га кылбаанындан болуп тур-ар.
— Бай-Тайга районда болгаш өвүрде база сар-лыктар өлүп-хорап эгелзэн деп чугаа үнү турар. Ол чүдөн болганы?
— Ветеринария албаны-нын специалистери ону хо-раан кызаан. Оон чок чыл-даганы — хээр чөк чок болганында аштан өлгөн дөл түнелди үндүргөн.
— Хоаян малдык нийти өртөз кыры деп бооар силер?
— Ону бис санаваан бис. Ындыг-даа болза оон ара-зында чоуну хуу малды эвээш эвес. А оларны үе-зинде камгалааш албаан-нындан хуу малдыг кижилер база улуг караңга та-варышкан дээрин чугаажык. А бистиң талазыстан база шүдөл улуг болган. Чүгүле вертолетьр амыкпааны дээш бенин 760 муң акша-га аарыгдаларын үндүр-гөн. Аарыгын үезинде док-таалып, ону холга албаан болза, чүдү болуп турган боттарын болба-даа көрү-чүр деп.
— Ситен бо уадада бис-тин республикамын улуг дузаы чедирген дир силер.

Виктор КАРА САЛ «Шыны» тускай көр.

ҮҮЛЕҢЕР БҮТСҮН, БАШКЫ

Кызыл-Даг ортуман шко-
лазынын өөреникчилеринин
бүдүрүлгө бригадасы бар.
Ону дээди эртемнен агроном
Сергей Дончаевич Монгуш
удурткадан бээр эленине
апарган. Ол уелерини иш-
тинде урутгар, оолдар баш-
кызынын удуртулуусуна-
бийе хөй болгаш чыгыс чыдыг
сигенерни тарып өстүрүп
ап, айгаар үнген сигенерни
кезип, бөлөткөп келген-
нер. Ол ажылыгы уран
аргаларын, чамгыттарын би-
лип ап, ажыл-ишке чамгы-
гып өөрениринден аңгыда,
бригаданын кежигүүнү оол-
дар, кыстар төрөзөн совхо-
зуна шай-биле дузазын че-
дирип турарлар.

Бригадала 25 өөреникчи
хаара туттунган, Олар шу-
тузу онаашкан ажылдына
харыс салгалыг, бердинген,
өрсөк-кежэ база бир чугула
чүвө — хошу-биле бүдүрүп
кылган ажылынын үнесин,
ажымтын оларнын меде-
реп билер апарганы. Чамгы
дыштанылга үнесинде чы-
дыкна акша-көпөскти ажы-
лы-биле тып аларнын ар-
газын тыва бергенер.
Ооң-биле калды оларнын
кылган ажылына мергежи-
ли чындап чыгып бедип
орар. Ажылдын ажынын,
боттарынын күш-ажынын
урутгар ам үнелеп билер-
лер. Ол коңчуг эки, Башкы
оларны мактап чугаалаар
чоран. Ычаарга эки ажыл-
даарга чөре ыңдыг болгай,
мактадыр аан. Совхозтуң
болгаш школаның дирек-
цияларына шанадып мак-
тадып турарлар база бэр.
Кызыл-Даг ортуман шко-
лазынын бүдүрүлгө брига-
данын районук улус өөре-
дилге килдизинде өске шко-
лаларнын шак ыңдыг бри-
гадаларына болаарга, эки
ажылдыг деп санадып тура-
рып ыңчангаш таварылга
эвес. Маана агроном эртем-
ниг башкынын киришти-
рип турар үдүү чугаажок
улуг. Сорудгазын чедип ап
турар коллектив-тир деп
дөрт чугаалап болур.

Ам наш сан-түнгө док-
таап көрөзди эртек чы-
дын бүдүрүлгө бригаданын
нигнөн-биле 36.520 рубль-
дин продукциязын бүдүргөн.
Өөреникчилерини аңкыл тө-
левири кылдыр оон 14.331
рубльди көргөн. Ону брига-
да кежигүннеринин аразы-
на хулаап көрөгө, бир өөре-
никчи ортумаа-биле 622
рубльди ажылдап алганы
ол. Кымнын канчаар ажыл-
дааныннан база дына ха-
маарынар.

Арат, тараачын ажыл-
агылында ажылдап турар-
ларнын район семинары
болуп турда, аңаа сөс ал-
гаш. Сергей Дончаевич
фермер болур деп турар

күзелин чугаалааш, чүну
бодал турарын, планирарын
анализтеп тайылбырлаан.
Семинарнын киринкичлери
ону дөткөн. Ооң сонда
С. Д. Монгуштун бодунга
ужуражып, кугаалаптың:
— Бүдүрүлгө бригаданын-
га аңкылдап турган өөре-
никчилерин-биле нады тара-
ачын ажыл-агыйы тургуза-
рын бодал турар мен. Са-
нап, бодал турарымыс-биле
алырга, боттанын бээриниң
барымдазы бар. Совхозтан
10 га чер алгаш, картофель
тарып өстүргөш, районук
урутгар албан черин, шко-
лалары болдунар-ла арга-
зы-биле картофель-биле
хандырар. Оон арта бээр
чүвө бола, өске организа-

сонуургалдыг болгай бис.
Ычап келирге, ол черлер
машина-техникага чарыгдал
үндүрбөстөр. Саян артын-
дан картофель тыптыны са-
дып алары амгы үеде чүвө
билдингир, ортек улгаткан.
Тып ап шыдаар-даа кижи
болза, чарыгдал коңчуг
хөй болурун ол ам билер.
Бис боттарымыстың фермер
ажыл-хөрозис-биле бир-ле
дугаарында районук улус
өүредилге килдизинге орул-
га минер, саң-хөө талазы-
биле камналганы хандырар
ужурлуг бис. Инде, аш-
чым-биле хандырылга айты-
рымыга үлүүвүстү кириш-
тирер-дир бис. Ооң-биле ка-
ды эйне бир кол чүүз —

Школа болгаш амыдырал

цияларга, чурттакчы чоң-
га салып болур. Ычап
көргө, биске эргөжөк чу-
гула херек чүүз — «МТЗ»-80
маркалыг трактор, чер-
ле ыңчаш картофель
олуртурунга, ону казып,
ажаап алырынга херегл-
тиңер техника аймаа херек.
Ол бүгүнү садып алы-
рынга республиканын чер
реформазын, арат, та-
раачын ажыл-агылар-
ны деткирнини талазы-
биле күрүнө комитетиниң
даргазы А. Т. Сотпа дуза-
гап турар бис. Трактор са-
дып алар болзувусса, та-
рып өстүргөн картофели-
висти хереглекчилерге оовус-
биле чедирип бээр бис, бис

өзүп орап салгалымысты
күш-ажыла өөредир, чам-
гыттар, акша-төгөрникти
канчаар ажылдап, тып алы-
рынче уланган сонугура-
лы кеңдүрер, күш-ажылдан
кирген орулганы үнелеп би-
лиринге өөредир. Күш-
ажыла Ынак кижилер бо-
луп өөр кылдыр оларны
амдан өгөлөп кижииздер
сорулганы бодум мурунда
салып турар мен. Бичи-
рдинде ажылдын үнесин,
аңаа чамгыкка, өөртен-
кижилер кыян-даа ол ма-
зушмынын белен салба-
тар. Ындагыр бөдүүн,
ажылгыр, амыдыралчы бы-
жы туруштуг бооп өөр
лөзринге бузураар мен —
диген сестер-биле Сергей
Дончаевич чугаазын доос-
ту.

5-6 класстардан эгелеп калы
ажылдаан элөөн хөй
өөреникчилерден шилитини артка күш-
ажыла туруштуг 25 өөреникчинге башкысы
ынак. Ычангаш бөдүүн ишти кижи-сеткили-
ден үнгөн чыгыс сестерин оларынга хамаарыштыр
чугаалап, оларнын-биле калдыг-даа ажылды
кылып, бүдүрүп шыдаарын бүзүрөттү. Ычангаш
башкыны бодалдары, күзели амыдыралга ботта-
нын дээрзинге ыңгып, үүлөңөр бүтсүп, Сергей
Дончаевич, деп йөрээли.

Седип-оол ИРГИТ.

РЕДАКЦИЯДАН: Дыка хөй школаларнын өөредилге-
бүдүрүлгө бригадаларындыг ажыл-чорудалгазы солун,
ажытыг, оолдар, урутгарын күш-ажыла өөредир, ки-
жииздер талазы-биле боттук ажылдарын олар кылдып
турар. Оон бир чижээ Бай-Тайгадан бистин бижикчи-
ни С. Иргит үстүндө чугаалады. Удавас чыгыс дүжери-биле
сезонууг ажылдар эгелээр болгай. Уениң байдалы-биле
кады школа амыдыралында өскерилгелер база бооп ту-
рар болгайла, бүдүрүлгө бригадаларындыг моон соңгаар
канчаар амыдырап-чурттаарына рынок негеделери ба-
за дээр турары чадавас. Черле ыңчаш ол бригадаларын
ажылдын дугайын, оларнын мурунуда калдыг айты-
рылгар туруп, калдыг сорулгалар салдынын турарын
ол талазы-биле ажылдап турар башкылар, харыс сал-
галыг кижилер солунга чугаалап болур-дур, бижикер, а
бис силерини чагааларындары маңаар бис.

Тыва Республиканың
Спорткүрмөү чадаанын-
ларын ол эң эргөшкөн-
нин дөткөп, хостуг хуреш-
ке деңиз барымдаалайын,
долгандыгыр системазы-
биле «Тергин мөгө» ат дөш
республиканын бирги ажык
маргылдаанын организа-
сатпа. Бо маргылдааның ду-
румун өзүтаар аңаа 68 ки-
лограммдан ору дендинг
мөгелер киришин. Бир
эвес мөгө кижи ийн катап
октадыр азы ийн катап
чыгырны үнес бола,
оону үнгөн деп санаар. А
арткан дүрүмнерде ылгал
чок.

ОДАЛГА СИСТЕМАНЫН

«ЭМЧИНИ»

Ажыл-ижинге мергежээни
кижилер бисте калы хөй.
Оларнын санынга бистин
Хандагайты суурда одалга
системазында ажылдап турар
армян Николай Петросяни
хамарыштырып болур. Ол
аңаа 30 чыл ажыг ажылдап
келген. Ооң өүнү ээзи Зоя
Хандегей чурттуг, бады-
лаптың чуртаала олар 22
чыл болган, ам беш ажы-
төлдүг.

Николай Петросяни Өвүр
районук бүгү-ле одалга
системалыг албан черлеринге,
органзаацияларга база сов-
хозтарга чеге ачы-үүлөң
көргүсөзүн дээр. Кыштып
чыккылаа соогунда калдыг-
Успундай СААЯ,
Пенсционер.
Өвүр район.

БИЛИП

АЛЫР ДЭЭШ

Бодумну билгилги
кижи кылдыр санавас
мен. Билбес чүвемни
билди аларын күзөп
чоруур мен. Ычан-
гаш менө билдинмес
чүүлдери солунга би-
жинер деп шийтирле-
дим.

БОТТАРЫ ЭГЕЛЕЗЕ

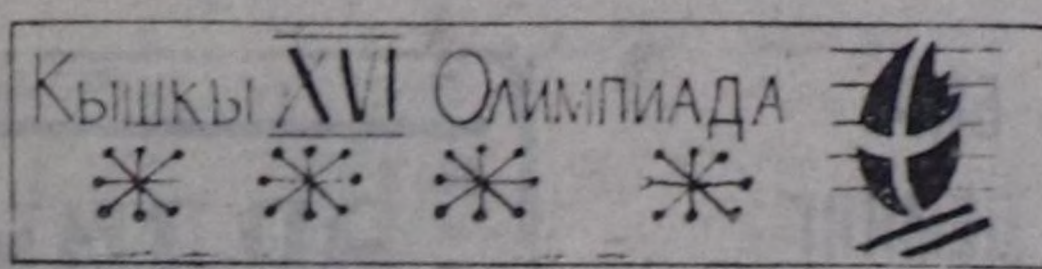
Сөөлгү үеде бистин «Совет Тыва» сов-
хозтуң төвү Суг-Базы суурга ажылчы
кочуну хуралы, лекция, беседа болуп
көрбөн.

Кызылдан, район төвүндө дарагалар-
даа, лекторлар-даа маңаа чорбаан. Олар-
даа канчаар өске ажыл-агылдыг улус бис-
ке көзү шыдаваанын чөптүг. Бистин суур-
ла кездэ Советтин, совхозтун профиндел
комитетинин, хөрозениер өвүлелинин
болгаш өске-даа хөй-иниңти организа-
цияларын дарагалары эвээш эвес. Оларнын

ТУРГУЗУКЧУЛАРЫ: Тыва
Республиканын Дээди Совет
Министрлер Чөвүлөлү
«Шын» солунун редакция
коллективна
Редактор
В. Ф. ЧАДАМБА

Редакциянын телефоннары:
□ Редактор — 3-43-34;
□ Хүдөө алыр чөв — 3-34-26;
□ «Шын» солунун редакция коллективна — 3-33-91;
□ оралкычылары — 3-34-17;
□ харыс салгалы секретары — 3-41-92

Альбервилден медээлер

ХААК. 30 километриниң
дистанциязынга эр улус
аразынга хаак маргылда-
алыга Норвегиянын үш
спортчуу кымнарга-даа
мурнаптын, үш шанадыг
чаалап алган. Олар тус
черегө оң бир неделя бурун-
гаар четкен. Доктаамал бе-
леткели чорутканында ың-
дыг тилелген чедип ал-
ган.
ХИД чурттарында Вла-
димир Смирнов медальдар-
же кол корданыларын би-
розон тураа-даа, дагыг че-
регө чамгыкшанында чүгле
те дугаарында кээр ар-
галдык болган. Бистин спорт-
чуларымыстын маргылда-
аны бо хөвиринге эң дээр
көртүзү ол болган. Оң ийн
дугаарында Михаил Ботви-
нов келген.

КОНЬКИ. Хөрозөен спорт-
чулар аразынга 500 метр-
иниң дистанциязыга америк
кыс Бонни Блейр шылта-
рын. Оон үези 40.33 се-
кунда. Ол маргылдаалар
ажык натокта эртин турар.
Ииниң черде Кыдаттын
текезиси, 27 харлыг спортчу
Е. Паббо болган. Ол бол-
кыдат спортчуларын тала-
зындап Кышкы олимпиадага
чаалап алдынын баштагы
медаль, 32 харлыг Криста
Людиг «хүлерин» чаалап
алган.
Маргылдааның бо хөви-
ринге бистин спортчулары-
мыстан Наталья Позокова
чүгө ол дөрткү черин
эвээр аргалык болган. Ар-
тичанары — оон-даа күдү
көртүктүг.
ХОККЕЙ. «В» бөлүктүн

төңкөжилериниң аразында
киришип турар бистин спорт-
чуларымыс ийни оюнда
Норвегиянын шилдиге ко-
монданын 8.1 сапта уткан.
Ол оюнуна Бывокуч бол-
гаш Бюландын эвөөларын
эки ойнаан.
Чехословак спортчулар
француздары 6.4-ке уткан.
СЛАЛОМ. Хаак спортчу-
лун бо хөвиринге алдын ме-
даль алыр аас-кейиң итали
спортчу Йозеф Полиже та-
варышкан. Оон чамгыс ко-
мандада эки Джанфранко
Мартин «өмүгүнү» чаалап
алган. Швейцар слаломист
Стив Локер үшкү черде.
Бистин спортчуларымыс-
тан Санкт-Петербургта
Виталий Андреев — 24-кү
черин эвээш. Оон тренери
Владимир Максеевич чуга-
лап турары-биле алырга,
Андреев маңаа бөдүүнчү бү-
гү арга-шынэи аңкылдап
шыдаваан.
БИНАТЛОН. Москва чур-
туг хаакчы Анфиса Резпо-
ва бистин командамыска ба-
за бир алдын медальды эк-
келген. Ол дээрге 27 харлыг
спортчуңу олимпийн ийни
алдын медаль болуп
турар.
Ол моон мурунда аңаа
хаакчы турган. Ам ийн ду-

гаар кышкы биатлоннап ту-
рары ол. Оон дурт-сыны
162 см, деңизин 55 кг.
Спортче 1979 чылда кир-
ген. Өг-бүзелиг, үш харлыг
кыстыг, Өүнүң ээзи ба-
ла биатлонист.
— Бату сен дына-ла аас-
кекингиң болган боор сен
аа? — деп, оон журналист
айтырган.
— Бо тилелге-биле ды-
на-ла аас-кекингиң болдум.
Өг-бүлем, аш-өртүм, ынак
кызым Дашенька мени чет-
тикпей — маңап турлар
боор — деп, ол өөрүнүңүң
чамгырбайн харылаан.
Анфисанын чамгыс коман-
дада эки, Магнитогорскинде
Елена Белова ол-ла дистан-
цияга (7.5 км) хүлер ме-
дальды чаапан алган.

ФИГУРЛУГ ЧУНГУ.

ЛААШКЫН. Спортчуларындыг
чурттап турар олимпийн
сүүр Брид-ле-Бенче бистин
спортчуларымыс үш дугаар
алдын медальды эккелген.
Ону Петербуртта келген
фигуристер Наталья Мишук-
тенко биле Артур Дмитриев
олар чаалап алганыр. Олар-
нын эштери Елена Бечке
биле Денис Петров олар
«өмүгүнү шалбаданнар».

ХОСТУГ ХУРЕШ: чаа хөвир

Сөөлгү үеде республикада спорттук чаа-чаа хөвирлер тургустуну, оларны сайырадып, максалдыг бондурарымыс уланган тодаргай ажылдар чыгарып турар апарганы өөрүнчүг. Чижээлээрге, Чөөн-Хемчик районун спорт комитети, ынаа хуреш федерациязы тыва хурешке долгандыгыр системазы-биле маргылдааны эртинир турар апарган. Оон ыңдыг хостуг хурешке деңиз барымдаалайын база-ла долгандыгыр өзүтаар чорудар маргылдааны база каш удаа организаастап, спорт ажылынга бир чаа эгелээшкенин кылган.

өске-даа мастерлер хуреш-
кен.
Судья коллегиязынын
шайшынын ажылдаанынмыс
түненелинде хуреш ийн шак
үргүдүлөш, доозулган.
Аңаа Маадыр Монгуш
сөөлгү салыгга Алдын-оол
Кууларын үр болавады.
арыг ортак алгаш, дөрт мүн
акшаның шанаалың, чемпи-
онуңуң денгизин, чаа со-
дак-шулакты чаалап алган.
Бо маргылдаага Маадыр
Але Монгуш-биле хуреш-
кен, чүгө чамгыс сан-биле
тиңлеп алыр аргалыг бол-
ган. Маңаа чамгыс-ла «тиг-
тиг» Але мөгө ийни черин
өзлөш, ийн муң акшаның
шанаалың алган. А Алдын-
оол мун рубльдин шана-
алың чаалап алыр ар-
галыг болган. Шанаалдыг
черлер эвээш мөгелер ийн-
ти түе-тузуна барык 100-
100 килограмми чедип турар
дендинг.
Эвээш деңизин (68 кг)
өөгөдөлөн бо маргылдаага
Ряислап Наваян кашпа-
гай, эвес хурешкен. Ол
баштагы салыгга бондунан
13-15 кг хире аар деңиз-

лиг мөгө Б. Күжүгетти
сан-биле тилээди. В. Серен-
Хууракты арыг октаан. Ол
Маадырын база-ла элээн
«девидеткен». Ычангаш
хостуг хурешке спорт мас-
тери Р. Наваян шанаал
чөтпөсө-даа, эки хуреш-би-
ле көрүкчүлөрүн, тренер-
лериниң сонугуралын чаалап
алган.
Бир дугаар профтехучи-
лище (директору О. Доржу),
«Тувату» ассоциациязы
(иниңти директору Олег
Петров), «Тыва система»
ЭТТ (артем-техниктин төп,
директору Кымыл-оол Мон-
гуш) болган республика-
ның садыг-харылааштырыл-
га компаниязы (иниңти
директору В. Сангы) мар-
гылдааны организаастап,
аңып-төгөрникти четчир шаа-
был үндүргөн.
Мындаг хөвиринг чаа
маргылдаалар спорттук өс-
кө-дөө хөвирлерине удава
болур.
Виктор КАРА-САЛ,
ЧУРУКТА: судьялар мар-
гылгы тур.
Олар ОХЕМЧИКИН
фотогу.

ДЕҢЗИ БАРЫМДААЛАВАЙН

Тыва Республиканың
Спорткүрмөү чадаанын-
ларын ол эң эргөшкөн-
нин дөткөп, хостуг хуреш-
ке деңиз барымдаалайын,
долгандыгыр системазы-
биле «Тергин мөгө» ат дөш
республиканын бирги ажык
маргылдаанын организа-
сатпа. Бо маргылдааның ду-
румун өзүтаар аңаа 68 ки-
лограммдан ору дендинг
мөгелер киришин. Бир
эвес мөгө кижи ийн катап
октадыр азы ийн катап
чыгырны үнес бола,
оону үнгөн деп санаар. А
арткан дүрүмнерде ылгал
чок.

Федерациязымыс-даа,
Сибириниң болгаш Бйракы
Чөөн чүктү-даа бирги че-
риң дээр болзуаан хостуг
болгаш тыва хурештериниң
тилекчилери, шанаалдыг
черлерин ээлеп чоран 12
мөге шанаалдар дээр ту-
дыванын каш дактыр чемпи-
онун, Красноярскинин аг-
роплетуур институтунун
Тывада филиалынын сту-
дентини Маадыр Монгуш,
Моолга кижип чоран
мөгелерден Бекендей Ку-
жүгет, Чөөн-Хемчиктен Ал-
дын-оол Куулар, Кызыл ра-
йондан Владимир Серен-
Хуурак, Кызылдан Радис-
лап Наваян, Каз-Хемден
Геннадий Монгуш болган

чөк-даа мастерлер хуреш-
кен.
Судья коллегиязынын
шайшынын ажылдаанынмыс
түненелинде хуреш ийн шак
үргүдүлөш, доозулган.
Аңаа Маадыр Монгуш
сөөлгү салыгга Алдын-оол
Кууларын үр болавады.
арыг ортак алгаш, дөрт мүн
акшаның шанаалың, чемпи-
онуңуң денгизин, чаа со-
дак-шулакты чаалап алган.
Бо маргылдаага Маадыр
Але Монгуш-биле хуреш-
кен, чүгө чамгыс сан-биле
тиңлеп алыр аргалыг бол-
ган. Маңаа чамгыс-ла «тиг-
тиг» Але мөгө ийни черин
өзлөш, ийн муң акшаның
шанаалың алган. А Алдын-
оол мун рубльдин шана-
алың чаалап алыр ар-
галыг болган. Шанаалдыг
черлер эвээш мөгелер ийн-
ти түе-тузуна барык 100-
100 килограмми чедип турар
дендинг.
Эвээш деңизин (68 кг)
өөгөдөлөн бо маргылдаага
Ряислап Наваян кашпа-
гай, эвес хурешкен. Ол
баштагы салыгга бондунан
13-15 кг хире аар деңиз-

лиг мөгө Б. Күжүгетти
сан-биле тилээди. В. Серен-
Хууракты арыг октаан. Ол
Маадырын база-ла элээн
«девидеткен». Ычангаш
хостуг хурешке спорт мас-
тери Р. Наваян шанаал
чөтпөсө-даа, эки хуреш-би-
ле көрүкчүлөрүн, тренер-
лериниң сонугуралын чаалап
алган.
Бир дугаар профтехучи-
лище (директору О. Доржу),
«Тувату» ассоциациязы
(иниңти директору Олег
Петров), «Тыва система»
ЭТТ (артем-техниктин төп,
директору Кымыл-оол Мон-
гуш) болган республика-
ның садыг-харылааштырыл-
га компаниязы (иниңти
директору В. Сангы) мар-
гылдааны организаастап,
аңып-төгөрникти четчир шаа-
был үндүргөн.
Мындаг хөвиринг чаа
маргылдаалар спорттук өс-
кө-дөө хөвирлерине удава
болур.
Виктор КАРА-САЛ,
ЧУРУКТА: судьялар мар-
гылгы тур.
Олар ОХЕМЧИКИН
фотогу.

ФЕВРАЛЬ 14	
БИРТИ ПРОГРАММА	
МОСКВАДАН	
6.00 «Эртен»	8.35
Мультфильм. 8.45 Кышкы	XVII Олимпий оюннары
10.05 Уран-чечен фильм.	11.20 «...Он алды харыг- дагыг чедир болгаш оон-даа урутгарга» 12.00 Мелээр- лар 12.20 «Аян-чорудулар ялзуу» 13.20 Телефиль- нин баштагы көртүзү 14.00 Ансамбль. 14.20 «Блюэтт» 14.30 «Брид», 14.45 «Бизнес-класс», 15.00 Телефильм. 15.30 Мульт- фильм. 15.40 Силерин ча- лап тур. 18.00 Мелээрлар. 18.20 Кижин болгаш хоолу. 18.50 «Миз өг-бүлем бол- гаш өске-даа дург амытан нар». 6-г. сериязы. 19.20 Кышкы XVI Олимпий оюн- нары. 19.50 «Вид». 20.45 «Тамчыктың «хүнар» чам- гар». 21.00 Мелээрлар. 21.20 Эйрабаст телекелери. 22.20 Кышкы XVI Олимпий оюннары. 23.20 Кыш- кы XVII Олимпий оюннары. 01.00 Мелээрлар 01.35 Кышкы XVI Олимпий оюннары. 02.10 — 03.45 «Вид».

ИЙНИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

8.00 Мелээрлар. 8.20
Ажылгыр-тываштың кижин
сериязын үези. 9.20 Анга-
дыл. 1-ги чылы. 9.50 Анга-
дыл. 2-ги чылы. 10.20 «Те-
деассамблея». 11.20 — 11.50
Олимпиада дивизион.

14.15 «Делгем». 14.45
«Дилетантылар диалогта-
ры». 15.15 «Россиянын
культуразынга кым дузала-
дырмы?» 15.30 Компьютер-
биле диалог. 16.00 Кышкы
XVI Олимпий оюннары.
18.00 «Россия баугар хуу-
кундулга». 18.15 Россиянын
парламент медээчиси.

КЫЗЫЛДАН

18.30 «Тыва телевидение
чалап турар. 19.30 Мелээр-
лар. 19.45 Мелээрлар. 19.55
Чаралалар.

МОСКВАДАН

20.00 Мелээрлар. 20.20
Реклама. 20.25 Хүнүнү не
байлолат. 20.35 «Салта
Барбара». Хөй сериялды
уран-чечен телефильмин
баштагы көртүзү. 24-кү
сериязы. 21.25 Кышкы
Олимпий оюннары. 00.00
Мелээрлар. 01.00 «Өске хар-
чыктар». 01.50 — 04.30
«К-2».

УШКУ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

18.30 Россия Федерация
азыны Дээди Советиниң
сессиясында. 19.00 Чурук-
чу. 19.30 Таймыр. 19.45
— 20.00 «Чурукта тыртты-
рай».

АЛГЫ-КЕШ ЭТТЭЭРИН

КУЗЭЭННЕРГЕ

Ан-мениң-даа, мал-ма-
ганым-даа алгы-кежин ба-
жылынга эгеп, оон-биле
бөрт, тоң болгаш өске-даа
хөй аймаал дараарын кү-
дөз кижилер менче чага-
дан бизиниң, ол талазы-би-
ле саавыгы чорудар мен.

Адреси: 692420. Примор-
ский край, Кавалерова, а/я, 171.
Кузнецов Юрий Николаевич.

«ШЫН» СОЛУН

РЕДАКЦИЯЗЫНГА

Чөк болгаш эргим кижини
Чечек-оол Суруновичи
СААЯНЫН мөчезин-биле
ханы калжымдалымысты ка-
ды үлөткөп, ону сөөлгү
орукче үндүзгөн улус дуза-
зын көргүсөн организа-
цияларга, хамаатыларга чүрээ-
честини ханызы